

nak az *Othellóban*: „Jó barát a bor, csak csínján kell bánni vele! Sose szidd!”

A bor az ünnepi asztal elengedhetetlen tartozéka, s ha jó, ünnepi érzéseket kelt. Szomorú látvány, amikor a földön heverő, takarók és rongyok védelmébe húzódtott hajléktalanok melegítője. Akik szőlőt termelnek, bort szüretelnek és nemesítenek, aligha ezzel a céllal juttatják termésüket a fogyasztókhoz. Sorsom úgy hozta, hogy csak kivételes alkalmakkor iszom félpohármnyt, és sötét irigységgel szemlélem barátaimat, akiket (még) nem fékeznek tilalmak. Búval bélelten előveszem a pazar kiállítású *Borkultúrát*, hogy legalább így érezzem nyelvem a magyar bor utolérhetetlen bukéját. Köszönet Rácz Lászlónak és Cs. Varga Istvánnak, hogy legalább erre módot adnak az ezt nélkülözőnek.

RÓNAY LÁSZLÓ

A CSEND ÚTJÁN Karthauzi szerzetesek a belső életről

Milyen gondolatokat ébreszt a mai magyar olvasóban a *karthauzi* szó? Kétségkívül sokfélé: a közbeszéd felszínes találgatásaitól, amelyek ezt a csaknem ezer esztendő szerzetesrendet övezik, Eötvös József *A karthauzi* című regényén keresztül Philip Gröning *A nagy csend* című emlékezetes filmjéig — s mindezeknél mélyebben talán annak biztonságérzetét, hogy egészen elrejtve, mégis az egyház szívében él egy közösség, amely valamennyiünket imádságában hordoz, és mélyseges csendjében — helyettünk is — őrzi a szavak súlyát, szentségét. Kevés szóval is sokat mondó barátainkhoz hasonlítanak ők, akik nem akarják uralni a társaság beszélgetését, de csöndes jelenlétük pótolhatatlan, s jól tudjuk: ha olykor megszólalnak, érdemes rájuk odafigyelnünk.

Ilyen értékes, mély csendből érkező üzenetekkel ajándékozza meg az olvasót *A csend útján* című válogatás, amely — az elmúlt négy év során az Ursus Libris gondozásában megjelent két, nagy érdeklődést kiváltó kötet után — kortárs angliai karthauziak eredetileg nem kiadásra szánt lelkiségi írásaiból: levelekből, prédikációkból, növendékeknek szóló tanításokból kínál szemelvényeket. A fordító-szerkesztő, Görföl Tibor válogatásában hét különböző angol nyelvű kiadványból származó részletek váltak egyetlen könyv hetvennégy rövid fejezetévé.

Első olvasásra meglepően hangzik, hogy a kötet előszava a karthauzi spiritualitás *modern* világába ígér bepillantást. Egy lelkiség — nézetünk szerint — nem valamiféle önmagában leírható tárgy jelent, sokkal inkább szemléletmódot: a valóság egy lehetséges megközelítését és az ebből fakadó életstílust. A jelen válogatás legnagyobb

értékei között a módszerét kell megemlítenünk: nem leíró módon, kulcsszavakat keresve, hanem „belülről”, elsődleges források alapján, magukat a szerzeteseket megszólaltatva ad képet a karthauzi lelkiségről. A kötetben szereplő írásokat tematikus csoportosítás is összefűzi ugyan, de az egész egységét elsősorban a különféle tárgyak mögötti közös nézőpont határozza meg. Szó esik a lelki élet útjáról, az imádság módjairól, a gondolatok szerepéről, a szemlélődésről, valamint a világvallásokról, vagy éppen a különböző napszakok jelentőségéről — azonban a jelen ismertetés elvétené célját, ha pusztán a változatos témákat igyekeznék kimerítően felsorolni. Lényegesebb, hogy az olvasó az említett nézőpont vagy szemléletmód által nem pusztán kognitív ismeretek birtokába kerül a karthauzi lelkiséggel kapcsolatban, hanem annak részesévé válik, s külső életkörülményeitől függetlenül követhető út nyílik meg előtte.

Nem tudom, hogyan kell imádkozni — olvassuk az egyik fejezet címében. Milyen megdöbbentő és megnyugtató egyszerre, hogy az imádság mestere is így fogalmaz! Hadd idézzük tovább: „Hogy mi számomra az imádság? (...) Semmi olyan, ami hozzáadódna a valósághoz. Az imádság a valóság áttetszősége, ha úgy tetszik, a valóság jelenléte. Annak költészete, ami van. A hittem, az életem. A szó mélyén honoló csend, a sötétségben is látó szem, béke, ráhagyatkozás, lüktető szív, lélegző tüdő. Krisztus. (...) Én már nem tudom, hogyan kell imádkozni. Miért gyújtánánk gyertyát fényes nappal?” (101.) Kimondatlanul is fel-felbredő kétségeinket, hogy vajon lehet-e hiteles és konkrétan megvalósítható üzenete a világi hívő számára olyasvalakinek, aki ilyen radikálisan fordított hátat a „világnak”, keresetlen egyszerűségükkel oszlatják el ezek a gyönyörű sorok. Egyik fejezet sem a magukat tökéletesebbnek tartók fölényes hangján szólal meg. Olyannyira, hogy szerzőiket — jöllehet nevüket sem ismerjük — testvéri közelségben tudhatjuk magunk mellett. Tisztánlátásuk a legkevésbé sem veszti érvényét a karthauzi kolostorok falain kívül.

Különösen is „teremtő”, társszerzői feladat volt a fordító-szerkesztő Görföl Tibor munkája, hiszen aligha ültethette volna át veszteség nélkül magyar nyelvre az elmélkedéseket, ha maga is alá nem száll „a szó mélyén honoló csend” belső világába, amelyben az eredeti szövegek születtek. Hálával tapasztalhatjuk, hogy — a válogatás fent kiemelt szempontjai mellett — a fordítás nyelve, stílusa is messzemenően megfelel a használhatóság, az elmélkedésre való alkalmasság igényeinek. (Szerk., ford. Görföl Tibor; *Ursus Libris*, Budapest, 2017)

BALÁZS JEROMOS